

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/2024-33)

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ (2024)

Sekiz Mart, tarihçesi 1857'lerdeki acı bir olaya dayanan ve Birleşmiş Milletler tarafından 1975 yılında "8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü" olarak ilan edilen uluslararası bir gündür. Bugün, kadınların sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi başarıları ile kazanımlarını ve sorunları ortaya koymak için bir fırsat sunmaktadır.¹

Dünya Ekonomik Forumu her yıl "Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu" yayınlayarak ülkeleri sıralamaktadır.² Son yayınlanan 2023 raporuna göre henüz hiçbir ülke tam anlamıyla toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayamamıştır, ancak İzlanda toplumsal cinsiyet farkının %90'dan fazlasını kapatmış tek ülkedir. Türkiye 2023 yılındaki rapora göre, 146 ülke içinde toplam puanlamada ne yazık ki 129. sırada yer almıştır. Bu rapordaki alt başlıklara göre; ekonomiye katılım ve fırsatlar için 133. sırada, eğitime erişim için 99. sırada, politik güçlenme başlığında 118. sırada, sağlık başlığında ise 100. sırada yer almıştır.³

Dünya genelinde ve ülkemizde kadın hakları alanında son yıllarda olumlu gelişmeler sağlansa da birçok sorun halen çözülebilmemiş değildir. Dünyadaki en yoksul insanların büyük çoğunluğu (%70) halen kadınlardır. Cinsiyetler arası eğitim eşitsizliği de halen büyük bir sorundur ve dünyada eğitim almamış insanların büyük çoğunluğu (2/3) kadınlardır. TÜİK 2022 verilerine göre ülkemizde 25 yaş üstü kadınların %6,1'i okuryazar değildir (erkeklerin %1,0'i), yüksekokul veya fakülteden mezun olma sıklığı ise %20,9'dur (erkeklerde %25,1). Hane halkı işgücü araştırması sonuçlarına göre 2021 yılında 15 yaş üstü nüfusta kadınların %28,0'i istihdama katılırken erkeklerin %62,8'si istihdama katılmaktadır. Yani kadınların istihdamı erkeklerin yarısından daha azdır. Eşit işe eşit ücret alınması en doğal haktır, ancak ücret eşitsizliği de ülkemizde halen önemini koruyan bir diğer sorundur. Eylül 2020'de ILO Türkiye Ofisi ve TÜİK raporunda Türkiye'de kamu sektöründe cinsiyete dayalı ücret açığı %5,1 iken, bu rakam özel sektörde %15,3 olarak hesaplanmıştır.^{4,5,6}

Her yıl 8 Mart günü dünya genelinde kadın hakları, eşitlik ve cinsiyet ayrımcılığıyla mücadele gibi konularda farkındalık yaratmak, kadınların karşılaştığı sorunlara dikkat çekmek ve kadınların sosyal, ekonomik ve siyasi hayatta daha fazla katılımını teşvik etmek için belirli bir tema ve çeşitli etkinliklerle kutlanmaktadır. Bu yılın teması "**Kadınlara Yatırım Yapın: İlerlemeyi Hızlandırın**" olarak belirlenmiştir.^{7,8}

¹ Internationals Women's Day [İnternet] <https://women-gender-equality.canada.ca/en/commemorations-celebrations/international-womens-day.html> Erişim Tarihi:7.2.2024

² KARA, Ş. A., & ÖZVARIŞ, Ş. B. (2022). Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ve Türkiye'de Cinsiyete Göre Ölüm ve Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi İlişkisi. Sağlık ve Toplum, 2022(32).

³ World Economic Forum, The Global Gender Gap Report 2023 [İnternet] https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2023.pdf Erişim Tarihi: 16.2.2024

⁴ Türk Kardiyoloji Derneği Kadın ve Kalp Sağlığı Alt Kurulu, 8 Mart Dünya Kadınlar Günümüz Kutlu Olsun Mu? [İnternet] <https://tkd.org.tr/kkbulteni/?makale=1> Erişim Tarihi: 7.2.2024

⁵ TÜİK, İstatistiklerle Kadın 2022 [İnternet] <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2022-49668> Erişim Tarihi: 7.2.2024

⁶ ILO, Haberler, Duyurular [İnternet] https://www.ilo.org/ankara/news/WCMS_814451/lang--tr/index.htm Erişim Tarihi:7.2.2024

⁷ Internationals Women's Day [İnternet] <https://women-gender-equality.canada.ca/en/commemorations-celebrations/international-womens-day.html> Erişim Tarihi:7.2.2024

⁸ United Nations, International Women's Day 8 March [İnternet] <https://www.un.org/en/observances/womens-day> Erişim Tarihi: 7.2.2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/2024-33)

Birleşmiş Milletler bu temaya uygun olarak 5 ortak eylem alanı belirlemiştir:

- 1- **Kadınlara yatırım, bir insan hakları meselesi:** Zaman daralıyor. Toplumsal cinsiyet eşitliği, herkesin yararına olan en büyük insan hakları mücadelesidir.⁸
- 2- **Yoksulluğun sona erdirilmesi:** COVID salgını ve çatışmalar nedeniyle 2020'den bu yana 75 milyon insan daha, aşırı yoksulluğa düşmüştür. 2030'a kadar 342 milyon kadın ve kız çocuklarının yoksulluk içinde yaşamasını önlemek için acil eylem gerekmektedir.⁸
- 3- **Toplumsal cinsiyete duyarlı finansmanın uygulanması:** Çatışmalar ve artan fiyatlar, ülkelerin %75'inin kamu harcamalarını 2025'e kadar kısacağını göstermektedir, bu durumda kadınları ve kadınların temel hizmetlere erişimini olumsuz etkileyeceğini göstermektedir.⁸
- 4- **Yeşil ekonomi ve bakım toplumuna geçiş:** Mevcut ekonomik sistem kadınları orantısız bir şekilde etkilemektedir. Bunun için kadınların seslerini yükseltmesi, yeşil ekonomi ve bakım toplumuna geçilmesi önerilmektedir.⁸ Yeşil ekonomi, çevresel sürdürülebilirlik, sosyal adalet ve ekonomik kalkınma arasında denge sağlamayı amaçlayan bir ekonomik yaklaşımdır. Kaynakların etkin ve verimli kullanımını teşvik ederken, çevresel etkileri azaltmayı ve toplumsal refahı artırmayı hedeflemektedir.⁹
- 5- **Feminist değişimcilerin desteklenmesi:** Öncü çabalara rağmen feminist örgütler resmi kalkınma yardımlarının yalnızca %0,1'ini alabilmektedir.⁸

Şekil 1. Onu da Dahil Edin. Kadınlara Yatırım Yapın. İlerlemeyi Hızlandırın.¹⁰

⁹ Söderholm, P. The green economy transition: the challenges of technological change for sustainability. *Sustain Earth* 3, 6 (2020). <https://doi.org/10.1186/s42055-020-00029-y>

¹⁰ UN Women, International Women's Day 2024 [Internet] <https://www.iwd.net.au/perth> Erişim Tarihi: 7.2.2024